Eduskunta
Talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksia koskevan direktiivin täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 41/2022)

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista sekä muutettavaksi eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annettua lakia, digitaalisten palveluiden tarjoamisesta annettua lakia, sähköisen viestinnän palveluista annettua lakia, hätäkeskustoiminnasta annettua lakia sekä liikenteen palveluista annettua lakia. Uudessa laissa säädettäisiin esteettömyysvaatimuksista, joita tulee noudattaa, kun talouden toimija saattaa markkinoille lain soveltamisalaan kuuluvan tuotteen. Digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annettuun lakiin lisättäisiin säännökset eräiden digitaalisten palvelujen saavutettavuudesta. Lisäksi sähköisen viestinnän palveluista annettua lakia muutettaisiin niin, että siinä säädettäisiin jatkossa sähköisen viestinnän palvelun ja audiovisuaaliseen mediapalveluun pääsyn esteettömyydestä. Hätäkeskustoiminnasta annettuun lakiin lisättäisiin yleiseen hätänumeroon vastaamista ja numeron esteettömyyttä koskevat säännökset. Liikenteen palveluista annettuun lakiin ehdotetaan tehtäväksi muutoksia liittyen tietojen tarjoamiseen esteettömistä liikennepalveluista.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 28.6.2022. Hätäkeskustoiminnasta annettu laki on kuitenkin tarkoitettu tulemaan voimaan 28.6.2025.

Suomen Yrittäjät kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

Suomen Yrittäjien lausunto

Ehdotuksella pantaisiin kansallisesti täytäntöön tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksia koskeva direktiivi. Esityksen tavoitteena on edistää yhdenvertaisuutta tiettyjen tuotteiden ja palvelujen esteettömyyttä parantamalla. Suomen Yrittäjät pitää tavoitetta toimintarajoitteisten sekä vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämisestä tärkeänä ja kannatettavana. Lainsäädäntöä kehitettäessä on kuitenkin samaan aikaan syytä huomioida myös esteettömyysdirektiivin tavoitteet sen osalta, että esteettömyysvaatimukset tulisi muotoilla siten, että ne aiheuttavat mahdollisimman pienen rasitteen taloudellisille toimijoille ja jäsenvaltioille.

Muutokset aiheuttavat yrityksille kustannuksia

On selvää, että esitys aiheuttaa kustannuksia yrityksille, jotka ovat velvollisia noudattamaan esteettömyys- ja saavutettavuusvaatimuksia. Kustannukset voivat muodostua toiminnan mukautustarpeiden mukaan merkittäviksikin. Tämä ilmenee myös esityksen taloudellisia vaikutuksia koskevista arvioista. On tärkeää, että velvoitteiden kohteena olevat yritykset pystyvät kantamaan velvoitteista seuraavat kustannukset, sillä muutoin riskinä on esteettömien tuotteiden ja palveluiden tarjonnan supistuminen. Tämän estämiseksi yritysten velvoitteista seuraavia kustannusvaikutuksia on pyrittävä hillitsemään. Erityisesti pk-yritysten toimintaedellytysten turvaamiseksi on tärkeää, että pk-yrityksiä tuetaan velvoitteiden täyttämisessä ja haltuunotossa.

Esteettömyys- ja saavutettavuusvaatimukset voivat olla etenkin pk-yrityksille osaltaan vieraita, epäselviä ja tulkinnanvaraisia. Yritysten kannalta on tärkeää, että sääntely osoittaa selkeästi velvoitteiden piiriin kuuluvat tuotteet ja palvelut sekä saavutettavuus- ja esteettömyysvaatimusten sisällön, jotta ne pystyvät täyttämään omat velvoitteensa. Myös viranomaisille tulisi taata riittävät resurssit neuvonnan ja ohjauksen toteuttamiseen ja tehokasta neuvontaa ja ohjeistusta tulisi toteuttaa jo siirtymäaikana. Lainsäädännön toimivuuden ja tavoitteiden saavuttamisen näkökulmasta on äärimmäisen tärkeää, että valvovan viranomaisen ohjeistus ja neuvonta on selkeää sekä yritysten helposti saatavilla.

Sääntelyn soveltamisen oltava tarkoituksenmukaista

Pidämme tärkeänä, että esteettömyysdirektiivin kansallisessa täytäntöönpanossa on pitäydytty direktiivin mukaisessa soveltamisalassa ja vähimmäisvaatimustasossa. Tämä on tärkeää, jotta suomalaisille toimijoita ei aseteta eri asemaan suhteessa muihin EU:n toimijoihin. Katsomme, että vähimmäisvaatimustaso on tarkoituksenmukainen lähtökohta lainsäädännön kehittämiselle ja samalla on syytä huomioida, että mikään ei luonnollisesti estä yrityksiä tekemästä itse ratkaisuja, jotka ovat edistyneempiä kuin valittu soveltamisala edellyttää. Osaltaan tämä edistää yritysten välistä neutraalia kilpailua ja markkinatalouden kehittymistä.

Kannatamme soveltamisalaratkaisua, jonka mukaan mikroyritykset ovat jätetty muiden kuin tuotteiden esteettömyysvaatimusten soveltamisalan ulkopuolelle. Vaatimusten täyttäminen mikroyrityksissä olisi kohtuuttoman raskasta. On myös tärkeää, että mikroyrityksiin sovelletaan kevennettyjä vaatimuksia tuotteiden esteettömyysvaatimuksia koskevassa laissa. Kannatamme kuitenkin toimia, joilla voidaan lisätä mikroyritysten tietoisuutta ja osaamista esteettömyys- ja saavutettavuusvaatimuksien osalta. Tämän

vuoksi pidämme tärkeänä, että esityksessä edellytetään, että viranomaisen on tarjottava mikroyrityksille keinoja saavutettavuuden ja esteettömyyden edistämiseen.

Esityksen mukaan talouden toimija voi poiketa esteettömyysvaatimuksista vain, jos se voi arvioinnillaan osoittaa, että laissa tarkoitettujen esteettömyysvaatimusten toteuttaminen aiheuttaa:

1) sen tuotteelle merkittävän muutoksen, jonka seurauksena tuotteen perusluonne muuttuisi perustavanlaatuisesti; tai

2) kohtuuttoman rasitteen talouden toimijalle

Tältä osin korostamme, että kohtuuttomaan rasitteeseen vetoamisen tulee olla talouden toimijoille, erityisesti pienille yrityksille aidosti mahdollista. Tämä tarkoittaa, että asiaan liittyvät prosessit tulee luoda niin kevyiksi sekä sujuviksi kuin mahdollista ja viranomaisen tulee luottaa taloudellisen toimijan tekemään arvioon asiassa. Mikäli näin ei toimita, voi sääntely johtaa siihen, että talouden toimijat valitsevat jättää tarjoamatta palvelua digitaalisessa muodossa, mikä johtaisi erilaisten palveluiden tarjonnan kapenemiseen Suomessa. Tällaista kehityskulkua ei voida pitää toivottavana. Markkinoilla toimivien yritysten etu on se, että ne pystyvät palvelemaan asiakkaitaan mahdollisimman laajasti ja erilaisten asiakasryhmien tarpeet huomioiden. Tämän vuoksi on tärkeää, että uutta sääntelyä luotaessa ja sitä sovellettaessa luotetaan talouden toimijoiden harkintakykyyn ja siihen, että heidän tarkoituksensa on tehdä palveluista ja tuotteista niin pitkälle esteettömiä ja saavutettavia kuin se vain on mahdollista. Tämänkään vuoksi mainittua kohtuuttomaan rasitteeseen vetoamista ei tule sääntelyn kautta hankaloittaa.

Siirtymäajat sekä yritysten sopeutuminen sääntelyn vaatimuksiin turvattava

Lopuksi katsomme, että esteettömyysdirektiivin sallimat siirtymäajat tulee hyödyntää niin laajasti kuin mahdollista. Laissa tulisi myös määritellä riittävä siirtymäaika tilanteessa, jossa mikroyritys tulisi kasvun myötä velvoitteiden soveltamisalan piiriin.

Lakiin tulisi sisällyttää kohtuullinen siirtymäaika pienyritykseksi kasvaneelle mikroyritykselle, jonka puitteissa yritys voisi mukauttaa toimintansa esteettömyys- ja saavutettavuusvaatimuksien mukaiseksi. Mikäli näin ei toimita, on uhkana se, että sääntelystä muodostuu konkreettinen kasvuneste sääntelyn piirissä oleville mikroyrityksille. Nykyisessä taloustilanteessa on keskeistä, että tällaisia esteitä ei luoda, vaan pikemminkin yritysten kasvua rajoittavia esteitä tulee kaikin keinoin pyrkiä välttämään.

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Karoliina Katila
asiantuntija